

Kayyım atanan şirket tarafından, kayıt atanan diğer şirketlerin, ticari faaliyetlerine devam etmelerinin sağlanmasını teminen finanse edilmelerinden kaynaklanan alacağın, uzlaşma protokolü ile yapılandırılması nedeniyle vazgeçilen kısmın değersiz alacak olarak dikkate alınıp alınamayacağı hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	11395140-105[VUK-1-22885]-E.356138
Tarih	08.05.2020

T.C.GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 11395140-105[VUK-1-22885]-E.356138

08.05.2020

Konu : Tahsil edilemeyen alacakların gider olarak indirim konusu yapıp yapılamayacağı ile değersiz alacak kaydı.

İlgide kayıtlı özelge talep formu ile eklerinin incelenmesinden;

- Şirketinizin yönetim organının tüm yetkilerinin, ... Sulh Ceza Hakimliğinin ... kararı ile ... Üretim A.Ş. ve ... San. Tic. A.Ş.'nin yönetim organlarının tüm yetkilerinin ise ... Sulh Ceza Hakimliğinin ... kararı ile kayyıma (TMSF tarafından atanan) devredildiği, TMSF tarafından atanan kayyımlarca oluşturulan yönetim kurulu üyelerinin her üç şirkette aynı kişilerden teşekkül ettiği,

- Şirketiniz yönetim kurulu tarafından, ticari faaliyetlerine devam etmelerinin sağlanması gerekçesiyle mezkur şirketlerin finanse edilmesi kararına istinaden, 23.08.2016-30.11.2016 tarihleri arasında şirketiniz hesaplarından ... Üretim A.Ş.'ye 3.720.719,80 TL, ... San. Tic. A.Ş.'ye 36.060.719,80 TL aktarıldığı,

- ... tarihli TMSF fon kurulu kararı ile ... Üretim A.Ş. ve ... San. Tic. A.Ş. şirketlerinin "Ticari İktisadi Bütünlük" (TİB) kapsamına alındığı, ... tarihli TMSF fon kurulu kararı ile de TİB kararının iki yıl uzatıldığı, söz konusu kararda "*Karar tarihinden itibaren iki yıl içerisinde ticari ve iktisadi bütünlük oluşturan varlıklar ile ilgili işlemlere ait menkul, gayrimenkul ve her türlü hak ve alacaklar ile üçüncü kişiler nezdindekiler de dahil nakit varlıkların imtiyazlı alacaklılar dahil üçüncü kişiler tarafından haczi, muhafaza altına alınması ve satışı talep edilemez, mahcuzların maliklerin iflasına karar verilemez, ilgili takyidatlar hakkında zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemez.*" ibaresinin yer aldığı,

- Şirketinizin nakit ihtiyacının en kısa sürede sağlanması ve TİB kararı süresince 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 134 üncü maddesi gereği bu şirketler nezdinde herhangi bir takibat yapılmasının hukuken mümkün olmaması nedenlerinden dolayı, şirketinizin alacaklı olduğu ve 31.05.2021 tarihine kadar TİB kararı bulunan ... Üretim A.Ş. ve ... San. Tic. A.Ş. ile alacaklarınızın yapılandırılmasına yönelik olarak 20.06.2019 tarihinde uzlaşma protokolü imzalandığı,

- Bu protokole göre, ... Üretim A.Ş.'den alacağınızın 4.694.996,18 TL, ... San. Tic. A.Ş.'den alacağınızın ise 42.757.856,05 TL olarak tasfiyesine karar verildiğinden, tahsiline imkan kalmadığı mezkur protokol ile tevsik edilen toplam 11.330.425,87 TL alacağınızın 2019 hesap dönemi kurum kazancınızın tespitinde indirim konusu yapıp yapılamayacağı hususunda bilgi talep edildiği

anlaşılmıştır.

I- KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde, kurumlar vergisinin mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safı kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı, safı kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinde ise, "*Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:*

- 1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;*
- 2. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.*

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanunun 40 ıncı maddesinde de safi kazancın tespit edilmesinde indirilecek giderler sayılmış olup, anılan maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde, ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin; (7) numaralı bendinde, Vergi Usul Kanununa göre ayrılan amortismanların gider olarak indirilebileceği hükme bağlanmıştır.

Ticari kazancın tespitinde iki temel ilke geçerlidir. Bunlar "*dönemsellik*" ve "*tahakkuk esası*" ilkeleridir. Tahakkuk esası ilkesinde, gelir veya giderin miktar ve mahiyet itibariyle kesinleşmiş olması, yani geliri veya gideri doğuran işlemin tekemmül etmesinin yanı sıra, bu işlemin miktarının ve işlemde kaynaklanan alacağın veya borcun ödeme şartlarının da belirlenmiş olması gereklidir. Dönemsellik ilkesi ise, bu gelir veya giderin ilgili olduğu döneme intikalinin sağlanmasıdır. Dönemsellik, tahakkuk etmiş bir gelir için söz konusudur. Bu esaslar dikkate alındığında, bir gelir unsurunun, özel bir düzenleme olmadığı sürece mahiyet ve tutar itibariyle kesinleştiği dönem kazancının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

Buna göre, şirketiniz tarafından çeşitli sebeplerle tahsil edilemeyen alacakların Vergi Usul Kanunundaki koşulların olduğu dönemde değersiz alacak olarak dikkate alınabilmesi mümkündür. Öte yandan, değersiz alacak koşullarının oluşmaması durumunda, söz konusu tutarların kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilmesi mümkün değildir.

II- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesinde "*Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmayan alacaklar değersiz alacaktır.*

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler." hükmü yer almaktadır.

Bu madde uygulamasında, bir alacağın değersiz alacak sayılabilmesi için alacağın iş ve işletme ile ilgili olması, ticari veya zirai faaliyet sonucu olarak doğmuş bulunması, kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre alacağın tahsiline olanak kalmadığının anlaşılması gerekmektedir.

Ayrıca, bir alacağın değersiz alacak olarak değerlendirilebilmesi için kazai bir hükme veya kanaat verici bir belgeye göre alacağın tahsiline imkan kalmadığının ispatı gerekmekte olup, bahse konu madde uygulamasında esas itibariyle, kaybedilmiş, tahsiline artık imkan kalmamış, değeri sıfıra inmiş alacaklar değersiz alacaklar kapsamında değerlendirilmektedir.

Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunması, bu müracaatlar ve takipler sonunda, alacağın ödenmeyeceğine hâkim

tarafından hükmedilmiş olmasıdır. Kanaat verici vesika teriminden ise ödemeyi imkânsız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgelerin anlaşılması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, alacağın tahsil güçlüğünün objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması değersiz alacak uygulaması bakımından önem taşımaktadır. Aksi takdirde alacakların tahsilinin mümkün olmadığının takdiri mükellefe bırakılmış olacağından, böyle bir boşluk bırakmamak amacıyla kanun koyucu tarafından, değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların kazai bir hüküm veya kanaat verici bir vesika ile tevsiki öngörülmüştür.

Ayrıca, kanaat verici bir vesikadan ne anlaşılması gerektiği hususunda mezkûr Kanunda yeterli açıklık bulunmamakla birlikte, vergi hukuku uygulaması bakımından kanaat verici vesikalara;

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü veya Türk Medeni Kanununun 31 ve izleyen maddelerine göre mahkemelerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılarının da mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan mirası red kararı,
- Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahkeme kararı,
- Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkum olması ve herhangi bir malvarlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- Borçlunun adresinin saptanamaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde de bulunulmadığını gösteren icra memurluğu yazısı,
- Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar, (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacakların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.)
- Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler

örnek olarak sayılabilir.

Bu itibarla, tutarına bakılmaksızın yukarıda belirtilen mahiyetteki bir alacağın değersiz alacak olarak dikkate alınabilmesi için, alacağın tahsil imkanının kalmadığının, yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, kazai bir hükümle veya kanaat verici bir vesika ile tevsik edilmesi gerekmektedir. Aksi halde bu alacağın değersiz alacak olarak hesaplara intikal ettirilmesi ve zarar olarak kayıtlara alınmasına imkan bulunmamaktadır.

Buna göre, mezkur şirketlere aktarılan tutarlardan kaynaklı alacaklarınızdan, söz konusu uzlaşma protokolünün karşılıklı olarak şirketiniz ile borçlu şirketler arasında düzenlenerek imzalanmış ve noter tarafından onaylanmış olması ya da mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenen bir belgenin bulunması kaydıyla, tahsilinden vazgeçilen alacak tutarının, ilgili dönemde değersiz alacak olarak kabul edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesi uygulamasında alacağın değersiz hale geldiği yıl hesaplarına zarar olarak yazılması gerekmekte olup, ilgili olduğu yılda zarar yazılmayan alacağın sonraki yıllarda dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026